

Redaktionellt

Vad innebär det att lyssna? Denna fråga förenar två av artiklarna i årets *STM*, texter som för övrigt inte har mycket gemensamt. I "Orfeus i telefonhytten. Proust, hörseln och det moderna" vänder sig Sara Danius till Marcel Prousts romansvit *På spaning efter den tid som flytt* och finner där en teori om hur erfarenheten av telefoni, ljudinspelning och fotografi påverkar hörselns och synens relation till varandra och därmed hur människan uppfattar sin omgivning. I "Att lyssna på musik. Från lyssnartypologier till intervjuer med verkliga människor" argumenterar Lars Lilliestam för att kunskap om vad det egentligen är man gör när man lyssnar på musik bör sökas med empiriska metoder, gärna i samarbete mellan musikvetare, psykologer och neurologer.

Ett i grunden likartat intresse får alltså två forskare att ge sig iväg åt helt olika håll. Att säga att någon av dem borde ha slagit följe med den andra vore att förminska lyssnandet som fenomen och musik- och ljudforskningen som verksamhet. Båda slagen av forskning behövs.

Något som Danius och Lilliestam verkar vara överens om är att lyssnandet kan ha existentiell betydelse för människan. Hos Proust öppnar sig avgrunden i telefonluren, och bland Lilliestams informanter finns de som i perioder av dysterhet använder musik för att mildra eller förstärka de mörka känslorna.

Att musikupplevelsen kan innebära en existentiell erfarenhet är en av utgångspunkterna i Øivind Varkøys artikel "Den tekniske rasjonaliteten – og musikken". Varkøy menar att musikpedagogiken i alltför hög grad har blivit en del av en teknokratisk samhällsplanering och att musik, och annan kultur, ofta alltför ensidigt betraktas som något som skapar harmoni och välbefinnande. Musikens förmåga att konfrontera människan med stora och svåra frågor marginaliseras. Vidare forskning och reflektion omkring detta kan, menar Varkøy, lämpligen ta sin utgångspunkt i Aristoteles *techne*-begrepp.

Sara Danius och Øivind Varkøys artiklar är omarbetade versioner av keynote föreläsningar som de höll vid konferensen *Musikforskning idag*, arrangerad av Svenska samfundet för musikforskning och Uppsala universitet i juni 2011.

Årets fjärde artikel är ett bidrag till ett ämne som *STM* har behandlat flera gånger genom åren, nämligen Dübensamlingen, den stora musikaliesamling från 1600-talet som förvaras i Uppsala universitetsbibliotek. Anna-Juliane Peetz-Ullman presenterar nyfunnen information som visar att Gustav Düben reste till Lübeck och Amsterdam oftare och under en längre period än man hittills har trott, något som har betydelse för försöken att förstå hur Dübensamlingen kom till.

Redaktionellt

Den omfattande avdelningen med recensioner i årets *STM* inleds med två essärecensioner. I den första diskuterar Henrik Karlsson fem festskrifter som kom ut inom musikområdet under 2010 och 2011. Recensionen gör nedslag i enskilda artiklar och innehåller också jämförelser av böckerna och iakttagelser om festskriften som publikationsslag. Den andra essärecensionen behandlar forskning om pianisten, pedagogen och kompositören Carl Czerny. Martin Edin, som själv forskar om Czerny, visar vägen till en litteratur som vuxit snabbt de senaste åren.

Lund i maj 2012

Tobias Lund

huvudredaktör